

Delavska Pravica

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.: v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Javna dela

K velikemu številu brezposelnih delavcev se vsak dan pridružujejo novi, kajti lesni trg je v Italijo docela odpovedal. Razen nekaj izjem je vsa lesna industrija v popolnem zastoju. S tem je najbolj udarjen najslabše situiran del našega delavstva. Med drugim dnevno časopisje poroča, da vsled naše brezglave gospodarske politike proti ista usoda še usnjarski industriji. Nekaj tovarn je svoje delavce že odpustilo. V drugem primeru pa gre samo za špekulacijo, ki jo vsled carinskih ugodnosti grdo izrabljajo naši izvozniki kož. Tu vlada z enim ukrepom lahko naredi red. Za les pa nimamo nobenega nadomestnega trga in ničesar, kar bi mogli podvzeti, da bi lesnemu delavstvu dali delo in s tem tudi zaslužek.

Zato je treba temu brezposelnemu delavstvu od pomoči na kak drug način. Toda kako?

Z velikimi in kar bolj plodonosnimi javnimi deli. Dosedaj v tem pogledu še ni bilo javnih del, o katerih bi mogli reči, da so imela na lajšanje brezposelnosti kak poseben vpliv. Vsa dela so bila dosedaj manjšega značaja in omejena na lokalne potrebe posameznih krajev. Danes pa je to veliko premalo. Tu je treba velikih in širokopoteznih javnih del, ki bodo poživila predvsem lesno industrijo in z njo tudi ostale panoge našega gospodarstva.

Poleg regulacije rek in potokov, kakor tudi gradnje cest bi bilo potrebno izvesti širokopotezno akcijo za gradnjo delavskih in nameščenskih enostanovanjskih hišic. Ta akcija bi bila najbolj uspešna, ker bi se s pametno amortizacijo denar vračal in bi bil vedno znova na razpolago za nadaljevanje tega koristnega dela. Hišic naj bi se gradilo več vrst. Poleg tega zidane in lesene. Kdor bi mogel, bi vzel zidano, drugi leseno. Lesene hišice pri nas sploh premalo cenimo. Drugi narodi, n. pr. Švicarji, so v tem pogledu daleč pred nami. In vendar imamo pri nas les in vse predpogoje, da bi se ta sistem gradnje hiš uveljavil.

Kdo naj bi ta dela vršil? Lahko privatniki, ki bi jim dala kredite država ali pa banovina v svoji lastni režiji. Saj imamo dovolj tudi brezposelnih tehnikov, ki bi delali potrebne načrte in vodili dela. Banska uprava ima itak svoj gradbeni oddelek. K temu je treba samo pritegniti brezposelne tehnike in delavce.

Kaj pa sredstva? Bednostni fond je veliko premajhen za kake slične akcije. Ta naj se poveča. Danes prispevajo zanj samo delavci in delodajalci. Naj se ta davek razširi na vse ostale dohode v banovini. Na kaj in koliko, ne bom iznašal predlogov. Prihodnji teden bo zasedal banki svet, pa naj on o tem razmišlja. Ako bi se vsi ostali dohodni v banovini vsaj toliko obdavčili, kot so sedaj obdavčeni z bednostnim fondom delavci in delodajalci, bi se dohodki tega fonda povečali gotovo za polovico.

Pred časom se je veliko pisalo, da bo SUZOR dajal večja posojila iz viškov, ki jih ima v nezgodnem zavarovanju. Teža se je treba sedaj poslužiti in najeti večje posojilo. To zopet najlažje naredi banovina sama.

Po uredbi, ki jo je izdal minister za socialno politiko dr. Gosar, je ustanovljen pri centralni upravi javnih borz dela fond za dajanje cenjenih posojil za zidanje delavskih stanovanj. Slovenija ima v tem fondu naloženega denarja, ki leži v državni hipotekarni banki, nad 4 milijone dinarjev. Tu so zopet na razpolago sredstva, ki bi mogla znatno omiliti sedanjo brezposelnost. Banovina naj stori potrebne korake, da bomo ta denar dobili.

Nekaj pa pravijo, da bo dala država. Pa tudi, ako bi državne podpore ne bilo, bi se iz teh treh virov dobila znatna sredstva, s katerimi bi potem res lahko nekaj naredili.

Ljubljana nujno potrebuje novo javno bolnišnico. O gradnji glavnega kolodvora se že dolgo go-

Odločna gesta delavstva in vodstva strokovne organizacije

Odvrnjena nevarnost mezdnege boja v predilnici Doctor in drug

Z lanskim štrajkom v tekstilni tovarni Doctor in drug, kateri se je radi povsem zgrešene taktike takratnih delavskih vodij v celoti ponesrečil, je delavstvo izgubilo tudi zaupanje v strokovne organizacije, ki so tedaj obstojale v tej tovarni. To nezaupanje pretežno večine delavstva najbolj pričajo letošnje volitve obratnih zaupnikov. Vkljub vsej agitaciji in prigovarjanju se je od 980 zaposlenih delavcev in volilcev v tej tovarni udeležilo volitev samo 224. Od teh oddanih glasov je dobila kandidatna lista onih, ki pravijo, da je ta tovarna vsa »rdeča«, 155 glasov, plavi pa kot druga najmočnejša skupina 49 glasov.

Ni se prav nič čuditi, ako tedaj pri taki zmedenosti in razcepljenosti delavstva podjetja lahko odtrgavajo in znižavajo plače in izrekajo vse mogoče neusmiljene kazni. Saj delavstvo, ki ni organizirano, naravnost kliče nad sebe krivice, poslabšanje in samo hoče, da ga udarja bič kapitalizma. Ako se delavstvo ne zaveda niti svojega vsakdanjega kruha ter se izogiba neizbežni borbi zanj, se ne zaveda svojega dostojanstva kot človeka, podobe božje.

V predilnici Doctor in drug so se vrstili dogodki tako: Uvedel se je nov akordni sistem. Po tem sistemu naj bi bila osnovna plača na ših samo 22 Din. Kdor bi hotel več zaslužiti, bi dobival premije na število storjenih točk. Kaj je to: točka, in kolika je akordna tarifa za posamezne točke, tega niti delavstvo ne ve. Ako pa so vprašali, pa se jim je reklo, naj le delajo, kar največ morejo, drugo pa da jih ne briga. Predilci so poskusili in so storili, kar so mogli, da bi videli uspeh svoje plače po novem akordnem sistemu. Zgodilo pa se je običajno tako, da so pri večji storitvi manj zaslužili. Neka predilka je v 14 dneh najpridnejšega dela zaslužila premije reci in piši 40 para. Druga je pri storitvi 79 kilogramov zaslužila premije 10 Din, pri 88 kg pa samo 8 Din. S tem spoznanjem, da ne pomaga tu nobena pridnost in da se je direktno znižanje zaslužka delavcem sistematično prikriilo, je priklopila sila in nevolja do vrhunca. Prej so povprečno zaslužili na 14 dni 350 Din, zdaj pa samo 280 Din. Prej je bila plača na ših 37—39 Din, pri manjši storitvi — sedaj pa pri večji samo 22 Din. Kako naj se živi delavska družina pri taki plači?

Ni čuda, da je potem tolikšen mezdni potres postavil predilce pred neizbežno vprašanje: Kaj storiti? Najzavednejši so se takoj obrnili za pomoč k Jugoslovanski strokovni zvezi, ker drugim organizacijam niso zaupali. Zbrati je bilo treba konkretnih utemeljitev za intervencije, predvsem pa pri-

voru. Vendar pa vsled pomanjkanja denarnih sredstev ta stvar ne pride nikamor.

Glede javnih del na splošno pa moramo podariti dvoje:

1. Javna dela ne smejo biti sredstvo za znižavanje plač ostalemu delavstvu. Plače ne smejo biti nižje od eksistenčnega minimuma za samca. To je najmanj, kar more in sme pri javnih delih delavec zaslužiti, sicer je boljše, da teh del ni. Če je že nekdo lačen brez dela, je to lažje, kakor pa, da je lačen pri težkem in napornem delu.

2. Delavstvo, zaposleno pri javnih delih, naj bo tudi zavarovano zoper bolezen. Zato ni treba prav nobenih posebnih utemeljitev. Človek vedno potre-

praviti enotnost med nezavednim in neorganiziranim delavstvom predilnice. Medtem pa so predilke v motarni že prešle k pasivni resistenci pod parolo: Kakršna plača, tako delo! Ako se v dobi najboljše konjunktore, ko ima predilnica toliko naročil, da jih komaj zmaguje, smatra najprimernejši čas za redukcijo plač, potem podjetju ni prav nič na tem, koliko se stori. In če je to podjetju vseeno, zakaj bi ne bilo potem še delavstvu? Tistih 25 odstotkov »prištucanih« 22 Din si še delavec krvavo zasluži, tudi če počasi dela.

V petek so se od JSZ razdelili letaki med delavstvo predilnice, kateri so zraven drugih poudarkov vabili delavstvo na sestanek za v nedeljo, dne 9. t. m. V soboto 8. t. m. je ravnatelj tovarne gosp. Fischer sprejel strokovnega tajnika mariborske JSZ tov. Rozmana Petra, kateri mu je obrazložil stališče predilcev. Prej je bila znižanja deležna suknarna, zdaj je na vrsti motarna in tako bi počasi prišli na vrsto prav vsi oddelki in vsi delavci predilnice. V posebej sestavljeni spomenici je zahteval za delavstvo: 1. Delavske plače se ne smejo znižati! 2. Naj se za predilnico sklene kolektivna pogodba. 3. Takoj se naj ustavi odpuščanje delavcev ter prepovedo razne grožnje in šikane nad delavstvom radi nastalega odpora proti znižanju plač in da se je delavstvo organiziralo v JSZ. 4. Vzame naj se na znanje, da delavstvo, niti JSZ, ne želi mezdnege boja; in naj prenehajo nad delavstvom od strani predpostavljene očitki štrajkarstva. Delavstvu naj bodo zasigurate vse njegove zakonite in eksistenčne pravice!

Po razgovorih in pogajanjih je odšel tajnik tov. Rozman iz ravnateljjeve pisarne z uradnim in pismenim zagotovilom, da ostanejo plače delavstva v predilnici take, kot so bile prej. Sklenila se bo kolektivna pogodba. Dobil je tudi posebno zagotovilo, da se zaradi izvajanja pasivne resistance in strokovne organizacije JSZ nikomur ne bo nič zgodilo. Bil je dosežen popoln sporazum in uspeh.

V nedeljo 9. t. m. pa so se predilci in tovarne Doctor in drug v najlepšem številu odzvali povabilu na sestanek, ki se je vršil v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze v Delavski zbornici. Kdor ni mogel sam priti, je poslal namestnika. Polnoštevilno so prišle predvsem predilke, ki so se kot ženske v tej borbi pokazale zelo zavedne in odločne. To posebno v motarni, kjer so se takoj vse organizirale v JSZ. Sestanku je predsedoval tov. Reberšek kot podpredsednik mariborske JSZ. O delavskem položaju v tovarni Doctor in drug, o korakih JSZ za delavske plače in pravice ter o uspehih je poročal

buje zdravniško pomoč. Posebno pa še pri regulacijskih delih, kjer čestokrat mora delavec hote ali nehot v vodo. Prehladi so v takih primerih neizogibni.

Za oba primera je seveda treba spremembe zakona o javnih delih. Sedaj se dela državni proračun in s tem novi finančni zakon, pa naj se te spremembe vnesejo in sicer tako, da bo osnovna plača pri javnih delih eksistenčni minimum v dotični banovini. Zavarovanje zoper bolezen pa naj bo obvezno za vse. Zakaj bi ravno država ne izpolnjevala zakonov, ki jih je sama naložila državi.

Trzeba je dejanj in to kar bolj učinkovitih. Delavstvo noče podpor, marveč dela in kruha.

Strokovna poročila

Iz centrale

Člane ljubljanskih skupin in zvez vabimo, da se udeležijo občnega zbora »Akcije za razširitev ljubljanske bolnišnice«, ki bo v nedeljo, 16. febr., ob 10 dopoldne v dvorani Del. zbornice. Pri tem vprašanju je treba sodelovanja vseh.

Viničarji

Iz centrale. Vse naše člane Posmrtninskega sklada obveščamo, da je umrl tov. Merčnik Peter iz skupine Gornja Radgona v starosti 85 let. Njegovim svojcem se je izplačalo 1000 dinarjev posmrtnine. Radi tega smo že razposlali položnice za 53. primer zbirke prispevkov za Posmrtninski sklad. — Drugi primer smrti enega naših članov se je dogodil v skupini Ljutomer. Umrl je tov. Viher Jožef, star šele 25 let. Tudi za ta primer se izplača 1000 Din posmrtnine. Zato bomo primorani prihodnji teden razpisati zbirko za 54. primer. Ker letošnja zima omogoča vsaj nekaterim viničarjem, da si kaj prislužijo, zato prosimo, da naj, kdor le more, čimprej nakaže predpisani prispevek. — O priliki razpodelitve za 53. primer smo priložili poslovnik Posmrtninskega sklada vsem članom. Naročamo, da naj jih vsi dobro proučijo. Po določitvah poslovnika se bo točno ravnala centrala, enako se bodo morali ravnati vsi člani. — Blagajnik.

Viničarji mariborske okolice se vedno bolj poslužujejo pomoči Strokovne zveze viničarjev. Na občinski razpravi v Pesnici je dosegel viničar tov. Ferlinc preklic službene odpovedi. Gospodar je plačal stroške komisije. V Sv. Marjeti ob Pesnici je bilo doseženo za nekega viničarja takojšnje izplačilo 200 Din, za drugega pa 600 Din, v Hočah za viničarja tov. Kovačiča 500 Din, pri Sv. Jakobu v Slov. goricah pa za nekega viničarja 1200 Din. Povsod je viničarje s polnim uspehom zastopal tajnik tov. Rozman Peter iz Maribora.

Oblačilno delavstvo

Domžale. Skupina oblačilnega delavstva v Domžalah vabi vse članstvo, da se sigurno udeleži občnega zbora, ki se bo vršil 20. februarja v Društvenem domu v Domžalah, in sicer zvečer po delu ob pol šestih. Vse članstvo naj se udeleži polnoštevilno občnega zbora.

Rudarji

Zagorje. Na svoji zadnji seji je odbor skupine rudarjev sklenil, da se bo vršil redni letni občni zbor v nedeljo, dne 8. marca ob devetih dopoldne v dvorani Zadrúžnega doma v Zagorju. Dalje je bil sklep skupine sporazumno z našo MZ, da se isti dan proslavi 70 letnica dr. J. E. Kreka s čim pestrejšim sporedom. Dnevni red občnega zbora, kakor tudi spored proslave bomo pravočasno objavili v naši »Del. Pravici«. Ta dan bomo proslavili čim slovesnejše!

Kovinarji

Javornik. Vabilo na občni zbor Strokovne skupine kovinarjev JSZ Javornik, ki se bo vršil dne 16. februarja t. l. ob enajstih dopoldne na Koroski Beli v cerkveni hiši. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo odbora: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) nadzorstva. 3. Poročilo centralnega tajnika. 4. Volitev novega odbora. 5. Volitev delegatov za centralni občni zbor. 6. Slučajnosti. — Tovariši-delavci! Na občnem zboru bomo pregledali delo starega odbora, novemu pa dali direktive za bodoče delo. Udeležba je za vse članstvo obvezna. Naj nikogar ne manjka. Odbor.

tajnik tov. Rozman. Poudaril je potrebo čuječnosti nad pravkar doseženimi uspehi in opozoril na pripravo za kolektivno pogodbo. Vsi v strokovno organizacijo! Navzoči so bili s poročilom tajnika izredno zadovoljni. Vsi so se izrekli, da vstopijo v JSZ, tako da bo predilnica Doctor in drug namesto dosedanje rdeče-modre barve dobila belo barvo ter delavsko organizacijo, katera še nikdar ni odrekla, niti delavstva zavajala na stranpota, ki ne bi vodila k njegovemu socialnemu in moralnemu podvigu. Izvolili so se agilni organizacijski zaupniki za vsak oddelek posebej. Živi borba! Živi zavedno in organizirano delavstvo!

Javornik. V torek 4. februarja se je vršil plenum novoizvoljenih obratnih zaupnikov KID. Za plenum je vladalo veliko zanimanje tako od strani delavstva in podjetja. Marksisti, ki so šli posebno na Savi razdvojeni na volitve, so zadnje dni trosili vesti, da ima JSZ narejen kompromis, in to ne vem s kom. Ti ljudje se poslužijo pač vsega, samo da bi blatili našo organizacijo. — Točno ob napovedani uri je lanski starešina otvoril plenum in prešel na dnevni red: 1. Konstituenta zaupnikov. 2. Volitev starešin. 3. Razno. — Pri konstituenti so bili pomensko prečitani vsi novoizvoljeni zaupniki. Bili so vsi navzoči. Za starešino obratnih zaupnikov so bile predlagane tri liste. NSZ Zupan Tine, JSZ Arnež Peter, SMRJ Perko Vencelj. Izid glasovanja je bil: Zupan 8 glasov, Arnež 7 glasov, Perko 18 glasov. Večinska lista je zmagala. Značilno je to, da je lista vsega delavstva (pri volitvah imenovana) dobila na plenumu ime SMRJ. Firma ni potegnila, sodruži! — Za obrat Javornik so se razporedili zaupniki kot sledi: Starešina Kralj Ignac (6 glasov), namestnik Stražišar Viktor (6 glasov). Po oddelkih: Kralj Ignac, težka proga (Vidic), prostor elektricarjev; 2. Smolej Tomaž, težka proga (Langus), promet žerjav za ingote; 3. Stražišar Viktor, groba pločevina (Kovalar); 4. Udri Franc, adj. grobe pločevine in nakladalci; 5. Znidar Alojz, fina proga (Beznik); 6. Brelih Rudolf, fina proga (Kučina); 7. Podobnik Anton, fina proga (Gneiner); 8. Noč Jakob, adjustaža fine proge, skladišče; 9. Bizjak Ivan, fina pločevina, adjustaža (Vidic); 10. Rajnhard Jakob, fina pločevina, adjustaža (Bohinc); 11. Pavlič Ivan, fina pločevina, adjustaža (Cuder); 12. Praprotnik Jože, profesionisti in proga; 13. Praprotnik Vinko, pocinkovalnica lužilnica. — Že zadnjič je bilo omenjeno, zakaj so porastli narodni socialisti. Vsa slovenska javnost naj ve, da je gospod, ki je imel opravka s sprejemanjem delavstva, vedno vsakogar vprašal, kaj je po svojem prepričanju. Kdo mu je to naročil, ne vemo. Pred leti so tako delali naši glavni zaupniki, katere pa je delavstvo spoznalo in jih poglano tja, kamor po svojem delu spadajo. V dveh letih, odkar je bila dana v obrat fina pločevina na Javorniku, ni bil sprejet od naše strani noben delavec, čeravno se jih je sprejelo preko 200 samo na Javorniku. Šele na pritisk od neke strani so sprejeli reci in piši 10 predloženih, socialno najbolj potrebnih. Potem vendar ni čudno, če glasovi pri neki skupini porastejo. Še eno je, kar je tudi značilno za današnje razmere. V noči po izvršenih volitvah so po rezultatu volitev bili nekateri tako užaljeni, da so pred nekimi vrati natresli bele glasovnice. Gospodje sodruži, ne sramujmo se, da smo oddali glas bele barve, toda nesramnost je, da so to delali ljudje, ki jim je vedno na jeziku enotna fronta, v resnici pa so vse kaj drugega. Mi smo na glasove, ki smo jih dobili, ponosni, ker vemo, da so to glasovi delavcev, ki pošteno mislijo in vedo, da so glasovali za kandidate, ki nimajo temne preteklosti. Vse, kar se je govorilo po oddelkih za časa volitev od strani, ki se šteje za najbolj socialno, druge ni vredno omenjati, ne spada med delavstvo, posebno ne na Javorniku. Časi, ko se delavec ni upal pokazati, kaj je, so minuli. Danes pa posebno mi, ki stojimo v pokretu krščanskega socializma, ne pustimo več monopola nad nami. Delavska zbornica pa naj terja račun o porabljenem materialu.

Lesno delavstvo

Duplica. V soboto, dne 22. februarja po delu ob dvanaestih se bo vršil redni letni občni zbor naše skupine lesnih delavcev. Dnevni red zbora bo: 1. Poročilo odbora (tajnika, blagajnika, predsednika); 2. poročilo zastopnika centrale (tov. Lombardo); 3. volitev odbora in nadzornega odbora; 4. volitev delegatov za občni zbor JSZ; 5. slučajnosti. Tovariši, tovarišice! Občni zbor je najvišji forum vsakega društva. Tu bo odbor podal svoje račune in poročila o delovanju v preteklem letu. Dolžnost vsega članstva je, da se občnega zbora gotovo udeleži, da končno poda tudi nasvete za delovanje v bodočem letu. Vsak pameten nasvet bo upoštevan. Disciplin! Odbor.

Slovenjgriadec. Redni občni zbor naše skupine se bo vršil v nedeljo, dne 23. februarja ob pol desetih dopoldne v Zadrúžnem domu z naslednjim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika, 2. poročilo odbora in preglednikov, 3. poročilo zastopnika centrale, 4. volitve novega odbora in preglednikov ter 5. predlogi in slučajnosti. Vse tovariše člane vabimo, da se občnega zbora udeležijo ter pripeljejo s seboj na občni zbor kolikor mogoče veliko dru-

gih tovarišev-delavcev, da bo občni zbor res dobro obiskan. Potrebno pa je tudi, da še drugi delavci spoznajo potrebo in pomen delavske organizacije, ki naj bo edina zastopnica vsega delavstva. V preteklem letu je število članov naše skupine narastlo, kar pomeni, da so se nekateri le začeli zanimati za delavske organizacije. V prihodnjem letu pa naj bi se delavstvo že toliko zavedalo, da bi število članstva naše skupine narastlo vsaj za 100 odstotkov. Potem bi se pa že dalo marsikaj doseči za zboljšanje delavskega položaja v tukajšnjem okolišju, kar je v nekaterih obratih nujno potrebno. Vse tovariše-člane tudi prosimo, da do občnega zbora poravnajo svojo članarino, v kolikor je še niso.

Zgornja Savinjska dolina. Kriza v lesni stroki postaja v naši dolini radi sankcij čedalje bolj skleleča, kajti v naši dolini je edini vir dohodkov les. Posledice tega pa bomo občutili v prvi vrsti lesni delavci. Prizadet pa bo tudi kmet, čeravno ne v toliki meri.

Kako slabe plače so v naši dolini, je javnosti neznano. Zato en primer: Žagar pri navadni venečanki, katerih je tukaj preko sto, zasluži, če preračunamo akord na ure, reci in piši Din 1.50 na uro, in to pri svoji hrani. Če pa ima hrano pri gospodarju, je ta odračunana od plače po ca. Din 10 dnevno. Če pa je žaga v slabem stanju, ali da primanjkuje vode (ker pri teh žagah je vse delo plačano v akordu), pa seveda še tega ne zasluži. Zato so primorani garati 16 ur dnevno in še več, da so v stanu preživljati sebe in svoje družine. In sedaj, kakor se vidi, bodo še ob ta skromni zaslužek.

Dolžnost vseh poklicanih činiteljev je, da izposlušajo za to leto sredstev za javna dela, pri katerih bi se vsaj del teh ljudi dalo zaposliti in jim nuditi zaslužek, ker na kakšne druge podpore sploh ni misliti.

In pa občinski možje. Ali kaj pretresate to važno vprašanje na svojih sejah? Vedite, da obubožano ljudstvo pade nazadnje v breme občini. Če so pod prejšnjim režimom samo obljubljali, nam vsaj vi sedaj, ko je potreba največja, izposlušajte, kar nam gre. Ravno sedaj je čas za to, kajti naša dolina še vsa leta po vojni ni občutila tega, kar sedaj pride. Nočemo podpor, nočemo živeti drugim v breme, marveč dela, dela hočemo, s poštenim delom se hočemo preživljati. — Dal Bog, da bi ne bil naš klic glas vpijočega v puščavi. Lesni delavec.

Brzjavni delavci

Iz Ljubljane poročajo: Upravičeno smemo trditi, da smo brzjavni delavci od vseh strok delavstva v najbolj žalostnem položaju. Naša zaposlitev je predvsem sezonska. Poštna direkcija ne dobi iz Belgrada kreditov in tako ne more izvršiti nujno potrebnih del, n. pr. napeljave telefona strankam, ki že leta čakajo na rešitev tozadevnih vlog. Med nami so tovariši, ki delajo samo eno tretjino delovnih dni v letu. Naše delo se sme smatrati za kvalificirano, saj napeljava telefona ni tako enostavna stvar. Kraj našega dela se vedno menjava in imamo redkokdaj priliko, da jemo in stanujemo skupaj s svojo družino. Plača bi morala zavoljo teh prilik biti vsaj nekoliko odgovarjajoča! Naš zaslužek znaša komaj 24 do 32 dinarjev na dan, brez ozira na število oseb v naših družinah. Ko postane delavec starejši, ne dobi več dela, ker ni spreten za plezanje po brzjavah in drogah in strehah. Ostane brez vseh sredstev, brez vsake pomoči. Potrebno bi bilo zato, da bi se naš položaj zboljšal. Poštno ministrstvo prosimo, da izvrši telefonske napeljave v naši banovini, za katere stranke prosijo. Saj bo to po izvršenem delu nov vir dohodkov, 200 delavcev naše stroke, ki prosijo in čakajo zaposlitve, bo dobilo s tem zaposlitev in zaslužek.

Iz uredništva

Polno odgovorov od najrazličnejših strani smo ta teden prejeli na članek »Nova delavska organizacija« v januarski številki »Kres«. Zaenkrat nam žalibog ni mogoče priobčevati prejetih odgovorov, ker bo uredništvo samo najprvo odgovorilo na tozadevna sumničenja in podtikanja. Po potrebi pa bomo lahko javnosti postregli z mnenjem naših tovarišev na deželi. Zato bomo dopise lepo shranili. Zahvaljujemo se vsem dopisnikom, ki so brez kakega poziva dali znak ogorčenosti na napad na našo Jugoslovansko strokovno zvezo, ki je sad truda in žrtve nas vseh. S podvojenim delom za našo organizacijo dokažimo, da smo vsi celota, ki se ne da razbiti. Po Jugoslovanski strokovni zvezi k lepši bodočnosti, naj bo tudi v bodočih dneh naše skupno geslo!

Zadnje čase širijo gotove osebe, z namenom, da bi škodovale ugledu Jugoslovanske strokovne zveze in ogrožale njen obstoj, neutemeljene vesti, da Jugoslovanska strokovna zveza širi in zagovarja komunistično ideologijo. Načelnstvo JSZ poziva svoje članstvo, da si dobesedno zapomni inkriminirane govornice in nam sporoči imena raznašalcev teh vesti, da bomo proti njim sodno postopali zaradi zločinstva klevete.

Drobne vesti

Narodna skupščina se je zopet sestala 3. februarja. Imela je samo dve seji. Na obeh sejah je opozicija organizirano razgrajala, tako da je bilo redno delo nemogoče in so bile seje spet odložene do 10. februarja.

S 16 proti 15 glasovom je finančni odbor v načelu odklonil državni proračun za l. 1936-37.

Politični položaj je bil pretresan na seji banovinskega odbora JRZ v Celju. Poročal je minister dr. Krek. Izrečena je bila zaupnica dr. Korošču.

Knez namestnik Pavle se je vrnil v Belgrad. Socialistično stranko Jugoslavije je prijavil oblastem dr. Živko Topalović.

Možnost novih volitev predvidevajo nekateri časopisi v Belgradu in v Zagrebu kot najboljši izhod iz položaja, ki je nastal z obstrukcijo opozicije v narodni skupščini.

Izvenparlamentarna opozicija je za razpis novih volitev. Pripravljena je sodelovati pri sestavi novega volivnega zakona, ki naj bi nadomestil sedanje javno glasovanje s tajnim, spremenil način vlaganja kandidatnih list itd.

Politične konference, ki so se začele v Londonu, so se nadaljevale v Parizu. Pri njih so sodelovale razen Nemčije in Italije vse evropske države. Pretresalo se je zlasti vprašanje varnosti v srednji Evropi, avstrijsko vprašanje, balkanske zadeve.

4 mesece že traja vojna v Afriki. Italijani še niso dosegli nobenega pomembnejšega strateškega uspeha. Zadnja njihova ofenziva na jugu je po mnenju vojaških strokovnjakov obsojena na neuspeh. Sedaj imajo na bojišču ok. 300.000 vojakov, v zadledju pa okoli 100.000 delavcev. Italijani poročajo uradno, da so imeli dosedaj 800 mrtvih — evropskih vojakov, števila mrtvih domačinov sploh ne poročajo.

Veliki fašistični svet je sklenil po dolgih Mussolinijevih predavanjih, da se »vodi vojna do kraja«. — Abesinija ima trenutno na bojišču ok. 500 tisoč ljudi, največ četniških oddelkov. V potrebi jih more postaviti še 500.000. Vsak dan prihaja v Abesinijo novo orožje in municija. Prišli so tudi novi topovi proti tankom.

Petrolejsko vprašanje je razpravljal tehnični odbor Zveze narodov. Ugotovil je, da si je Italija priskrbelo ogromne zaloge petroleja. Sankcije bi se mogle razširiti na petrolej samo, če bi jih izvajala tudi Amerika. Do učinka pa bi prišle šele čez več mesecev.

Hitlerjanskega Führerja za Švico Gustlofa je ubil židovski študent Frankfurter v Davosu. Morilec ima jugoslovansko državljanstvo. Pričakujejo, da bodo sedaj v Nemčiji še huje pritisnili na žide.

Spopadi na rusko-mandžurski meji so postali vsakdanji. Mandžurske čete vdirajo na rusko ozemlje, kjer se spuščajo z ruskimi obmejnimi stražami v pravcate bitke. Japonska zato zahteva, da se »popravi« meja.

V francoski Siriji so priredili domačini-Arabci velike demonstracije. Prišlo je do hudih bojov z vojaštvom in je bilo mnogo mrtvih in ranjenih.

Na nemško-češkoslovaški meji je v zadnjih dneh prišlo že drugič več nemških vojakov na češkoslovaško ozemlje. Sedaj so Čehi 4 ujeli in jih zaprli.

Med Nemčijo in Poljsko ni več vse tako v redu. Nemški gospodarski minister Schacht je javno napadel Poljsko v nekem govoru. Sedaj je začelo tudi na Poljskem vršati proti vladi, ki sploh kaj da na take prijatelje, ki se samo zadolžujejo, a nič ne plačajo. Tudi Poljski je Nemčija dolžna nekaj sto milijonov zlotov.

Mladinska zveza

Celje. Člani in članice Mladinske zveze V nedeljo 16. februarja bo sestanek v Delavski zbornici. Vsak naj pride ob devetih v naš lokal. Med drugim se bomo pogovorili tudi o občnem zboru.

Atom:

Komu v korist? - Nekaj opomb k manifestu Zveze združenih delavcev

V zadnjem času se je v Ljubljani ustanovila nova delavska strokovna organizacija z imenom »Zveza združenih delavcev«.

Imamo že katoliško delavsko organizacijo »Jugoslovansko strokovno zvezo« in imamo torej sedaj v Sloveniji dve katoliški delavski strokovni organizaciji.

Po našem mnenju je v današnjih, katoliškim načelom tako zelo sovražnih časih potrebno združevanje katoliških delavcev, ne pa njihovo cepljenje. Kdor ima količkaj odprte oči, dobro ve, da se brezverska komunistična načela vedno bolj širijo med delavstvom. Deloma so vzrok temu žalostne razmere, v katerih živi sodobno delavstvo. Kadar je človekova eksistenca ogrožena v najbolj življenjskih zadevah, ko jih je na tisoče in tisoče brezposelnih, ne po lastni krivdi, je razumljivo, da najdejo prevratna gesla rodovitna tla v takih srcih. Kadar človek začne obupavati in nima, ali vsaj ne vidi nobenega izgleda na skorajšnjo rešitev iz obupnega položaja, tedaj se oprime sleherne bilke, da bi si položaj olajšal. Izgubiti nima nič, ker ničesar nima, torej, si misli, morem le pridobiti.

Drugi vzrok tega je sodobni kapitalistični družabni red, katerega sili večkrat klonejo celo taki, ki ga v svojem srcu obsojajo in smatrajo za pogubnega. Da je tem žalostnim razmeram kriva tudi sodobna gospodarska kriza, ni treba, da bi posebej omenjal, saj smo se o tem že dovolj razpisali v dnevnem časopisju, storili proti temu pa smo malo ali nič. Vse to povzroča, da brezverska komunistična gesla vedno bolj najdejo pot v delavske vrste. Oprimejo se jih najprej brezposelni kot nekatere edine bilke, od katere še upajo rešitev, od teh pa polagoma prehaja radi povezanosti delavskega stanu med seboj tudi v druge delavske vrste.

Kdor to resno razmotriva, mora uvideti, da je tembolj potrebno, da so delavci katoličani najtesneje povezani med seboj, ker edino na ta način je možno, da svojim katoliškim načelom vsaj toliko pomorejo do zmage, kolikor jim je v sedanjih razmerah mogoče. Vsaka cepitev tukaj v katoliških vrstah lahko postane usodna za vso katoliško idejo med delavstvom.

Komu v korist? Tako se človek nehoti vpraša, ko stiši in bere, da so se katoliške delavske vrste razcepile v dve delavski organizaciji. Odgovor na to vprašanje vam daje manifest Zveze združenih delavcev, ki je bil objavljen v Kresu v letošnji januarski številki in v glasilu Katoliške akcije za kamniško in moravsko dekanijo.

Ta manifest hoče povedati, da je bila ločitev katoliških delavcev neobhodno potrebna. Ogledmo si na kratko, ali so vzroki, ki so baje povzročili to potrebo, res tako tehtni, kakor to poudarja g. Rudolf Smersu, ki je imenovani manifest sestavil.

Smoter Zveze združenih delavcev, kakor trdi manifest, je, »da reši katoliško delovno ljudstvo iz objema kapitalizma in marksizma in pripravi pot za obnovo družabnega reda po evangelijskih naukih in po naukih papežev okrožnice Quadragesimo anno«.

Prav tisti cilj in tisti smoter ima Jugoslovanska strokovna zveza že od prvega svojega početka, ko jo je bil ustanovil dr. Janez Evangelist Krek. Vedno in povsod je ona poudarjala svoje nasprotstvo tako do kapitalizma kakor do marksizma in je zaradi tega morala veliko trpeti. Vedno in povsod je poudarjala, da se hoče držati papeževih okrožnic Rerum novarum in Quadragesimo anno. Izdala je zato tudi v posebni izdaji po izvirniku prevedeno okrožnico Rerum novarum s potrebno razlago. Trden namen ima tudi, da bo na enak način izdala tudi okrožnico Quadragesimo anno s potrebnim komentarjem, da bodo na tak način delavci na svojih sestankih toliko lažje prodrli v vsebino zelo globokomnih delavskih okrožnic. Ako dosedaj Jugoslovanska strokovna zveza še ni izdala Quadragesimo anno, temu nikakor ni vzrok morda to, kakor da bi je ne priznavala, ampak edino le gospodarska plat podjetja, ker je razumljivo, da tedaj, kadar delavci trpe pomanjkanje, trpi pomanjkanje in krizo tudi delavska organizacija, če nima slučajno drugih fondov na razpolago. Znano pa je vsem, da se mora Jugoslovanska strokovna zveza vzdrževati popolnoma sama.

Iz teh ugotovitev je jasno, da je bilo cepljenje katoliških delavskih vrst popolnoma nepotrebno in da je nova organizacija Zveza združenih delavcev odveč.

Prav tako pa je razvidno, da med Jugoslovansko strokovno zvezo in med Zvezo združenih delavcev ni nobenega najmanjšega načelnega nasprotstva. Ako torej g. Rudolf Smersu v svojem manifestu pravi, da gre tu za »dogodek, s katerim je pred vsakogar postavljen veliki in neizprosni Mahničev: Ali-Ali, ali katolik ali liberalce, ali katolik ali socialist, ali za Kristusa ali proti njemu, ali po papeških okrožnicah ali brez njih in proti njim«, je to enostavna krivična obdolžitev brez vseh dokazov. V Jugoslovanski strokovni zvezi ni liberalcev, ni socialistov, ampak so kvečjemu krščanski socialisti, ni nikogar, ki bi bil proti Kristusu, ni nikogar, ki bi hotel reševati delavsko vprašanje brez papeževih okrožnic ali proti njim. Če bi kateri koli član Jugoslovanske strokovne zveze zagovarjal načela, ki so izražena v teh imenih, bi ga Jugoslovanska strokovna zveza sama vrgla ven. Ako pa je kdo morda tajno zagovornik takih načel, proti temu Jugoslovanska strokovna zveza ne more nastopati, kakor katoliška cerkev ne proti tistim, ki so na skrivaj krivoverci, pa tega javno ne povedo. Nesmiselno je potemtakem, ako se hoče manifest nove strokovne organizacije postavljati na bolj katoliško stališče kakor papež sam.

Krivično je prav tako očitanje, kakor da Jugoslovanska strokovna zveza »kuketira z marksizmom in marksističnim socializmom«. Tega nikoli ni storila in nikdar ne bo, ker če se enkrat drži in javno priznava evangelijska načela in obe delavski papeški okrožnici, ne more istočasno biti proti njim. Kdor kaj takega trdi, govori neresnico. Če je pa Jugoslovanska strokovna zveza sem ter tja v svojem tisku povedala tudi, da so ta ali ona načela, bodisi marksizma ali marksističnega socializma, pravilna, s tem še nikakor ni rečeno, da morda z njimi kuketira. Znano je namreč, da je katoliška cerkev v razvijanju svojih nauk bogato uporabljala tudi poganske filozofe Aristotela, Platona in druge ter prav odkritosrčno priznala, da so v marsičem prav sodili, nespametno pa bi bilo, ako bi kdo zaradi tega dolžil katoliško cerkev, da kuketira s poganskim mnogobožstvom. Kar kdo pove resničnega in dobrega, to moramo priznati za resnično in dobro, pa najsi bo dotični marksist ali marksistični socialist ali tudi pogan. To zahteva od nas zdrava pamet.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Delavski tisk

Javornik, 6. februarja 1936.

Kakor kobilice puščavo, tako je v zadnjem času preplavilo časopisje vso deželo. Vsi časopisi in revije v svojih izdajah pišejo, da jih je rodila potreba časa, vsi hočejo zastopati koristi malega človeka, proletarca. Če pa pogledamo malo bolj natančno njih vsebino, pa kmalu opazimo, da jih ni klicalo v življenje delavstvo, niti kmet, niti obrtnik, temveč stoji zadaj čisto drugi interesi. Mali človek danes nima sredstev, da bi kupoval in podpiral toliko časopisja, kajti s svojim skromnim zaslužkom, če ga sploh ima, mora skrbeti za svoje preživljanje. Čudno se mi zdi, zakaj dotični, ki imajo vedno toliko lepih besed in obljub za stan nemaničev, ogromnih vsot, ki jih dajo za izdajanje vsega mogočega, ne podare rajši številnim našim najbednejšim. Mislim, da bi s tem storili veliko lepše delo.

Kako se krije izdajanje listov z naročino, se lahko vsak prepriča pri naši »Delavski Pravici«. »Delavska Pravica«, ki je strokovno glasilo krščanskih socialistov, se je morala boriti prav do zadnjega časa s težkocami, čeravno je članstvo v redu plačevalo naročino. Če se strokovno glasilo komaj vzdržuje, kako pa je potem šele s takimi, ki jih izdaja le peščica ljudi. Brez podpora to gotovo ne gre. Če pa enkrat časopis dobi podporo (delavec je ne more dati), potem pa ta ne more več pisati tega, kar bi moral. Med našim malim slojem krožijo danes časopisi, ki so za enotno fronto, kateri pa ne priznavajo nobene strokovne organizacije. Vsak trezno misleč bravec bo takoj spoznal, da stoji za tem ljudje, ki bi radi preko strokovnih organizacij prišli do oblasti nad delavstvom. Liste pošiljajo na vse mogoče naslove, čeravno jih še polovica ne plača naročino. Odkod fondi za vse to?

Zdi se mi, da je danes slovenski delavec že toliko zrel, da zna presoditi dobro od slabega, da zna ločiti, kdo piše in zagovarja njegove pravice. Menda ni nobenega, ki je zadnja leta bral

delavske časopise, da ne bi priznal, da je edina »Delavska Pravica«, ki gre vedno eno linijo, ne oziraje se na levo in desno. Nam Slovencem so taki časopisi potrebni. Vsi listi pa, ki so pričeli izhajati zadnji dve leti, in pravijo, da zastopajo delavski stan, pa niso izšli zaradi potrebe, temveč zaradi tega, da bi naredili še večji razdor med delavstvom. Kakor hitro poteče podpora (domača ali tuja), bodo zginele čez noč. Naša dolžnost je, da ostanemo to, kar smo že 40 let, in podpirajmo ono, kar nas je učil naš prvi učitelj dr. Jan. Ev. Krek. »Delavska Pravica« je naša in mora biti naša. Brez podpore jo moramo vzdržati, z našimi žulji naj izhaja tudi v bodoče. Naša dolžnost je to. Podpirajmo naš neodvisen delavski tisk!

Delavska kultura

Večer o naši knjigi. V sredo, 19. febr. 1936, priredi ljubljanska krajevna skupina M. Z. v Ljubljani kulturni večer ob 20 v dvorani Delavske zbornice. Večer je pester po programu in sicer:

1. Prešeren: Nova pisarija. Dvogovor.
  2. Tominec O. F. M.: Naša knjiga. Govor.
  3. Holzman: Ogenj. Koračnica.
  4. Jurač J.: Delavska knjiga. Prizor.
  5. Zupančič: Duma (odlomek). Deklamacija.
  6. Schönhör: Iz slovanskih krajev. Šramel.
  7. Aškerc: Kronanje v Zagrebu. Zborna dekl.
- Vstopnina je samo 2 Din. Po programu se bo izžrebalo 10 gledalcev, ki bodo prejeli lepe knjižne nagrade. Vabimo vse naše, da se večera zanesljivo udeležijo in s tem podprejo zavest o pravilnosti našega dela.

Celjsko okrožje

Celje. Za predpust so člani naše skupine igrali Vombergarjevo »Vodo«. Igro je vodil tov. Jirnik, ki je pokazal mnogo volje in truda. Tudi igranje samo je bilo na splošno všečno; razveseljivo je to, da so nastopili po večini tudi novinci, ki so stvar vzeli resno in tako prišli do uspeha. Bistro oko in uho gledalca je marsikaj tudi našlo, predvsem manjka odrske razvidnosti in gibčnosti. Tudi znanje vlog je za nekatere postranska stvar. V splošnem pa smo zadostili tudi času, ko je zraven veselja bilo tudi marsikaj poučnega.

Kemični delavci

Domžale. V nedeljo, dne 9. februarja se je vršil v gostilni pri Kovaču ustanovni občni zbor strokovne skupine kemičnega delavstva, katere ima svoj delokrog po vsem kamniškem okraju. V tej

skupini so dosedaj organizirani delavci tovarne Medic & Zankl v Domžalah in delavci tovarne lakov na Količevem. Člani pripravljalnega odbora so podali poročilo o pripravah za ustanovitev skupine. Kraljevska banska uprava je odobrila pravila skupine in je z občnim zborom skupina zadobila pravno veljavnost in možnost za samostojno delo. Zastopnik centrale je v daljšem poročilu podal smernice za bodoče delo novoustanovljene skupine v obrambi socialno-gospodarskih in kulturnih interesov delavstva. Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: za predsednika **Veit Tomaž**, za podpredsednika **Koželj Janez**, za tajnika **Šimic Jože**, za blagajnika **Kvas Anton**, za gospodarja **Ručman Franc**. V nadzorstvo so bili izvoljeni **Rode Vinko**, **Velepec Franc** in **Čad Ivan**. Novemu odboru se nalagajo težke naloge, katerim pa bo kos le, ako bo imel trdno oporo v celotnem članstvu. Tovariši! Ledina je prebita, zato na delo vsi za utrditev novoustanovljene skupine!

Mariborska ekspoziura

Maribor. »Delavska Politika« objavlja seznam obratnih zaupnikov. Med temi si za tovarno Doctor in drug lasti sebi vseh 16 zaupnikov. Pozablja pa, da s temi volitvami ni še vse v redu. Če bi šlo tu po pravici, ne pa po »švindlu in nasilju«, bi radi nepravilnih kandidatnih list rdeče in plave organizacije vseh 16 obratnih zaupnikov v tej tovarni pripadalo prav za prav beli listi ali Jugoslovanski strokovni zvezi, katere kand. lista je edina bila pravilna. Ker pa je bila kandidatinja tov. Lešnik Cecilija, stara 39 let, od volivnega odbora proglašena kot nedoletna, je bila lista razveljavljena. Nasprotnik, tudi če ima prav in vse v redu, ne sme imeti prav, treba ga je uničiti. Ako pa sami nimajo kaj prav, pa je treba prezreti in opravičiti, pridobiti na času in popraviti. Zato volivni odbor, ki sestoji iz samih rdečih, tudi zahteva sedaj ponovne volitve. Zakaj? Če pa ste imeli vi vse v redu, samo mi ne, čemu potem hočete ponavljati?

Krekova knjižnica

Najlepša, najpestrejša in tudi najzanimivejša knjiga je življenje samo. Ampak tudi knjige so življenje in nam nudijo nemisljive vrednote, bogateč človekovo notranjost. Zato ni večje škode, kakor če zanemarjaš čtivo, ki ti ga zlasti nudi **Krekova knjižnica** za izredno nizko ceno. Letno dobiš po tri broširane (vezane) knjige za 48 Din (78 Din).

Sicer pa ima vsaka palica dva konca. Sedaj pa le pojdimo na volitve, boste videli čisto drugi rezultat. Če boste hoteli imeti vseh 16 zaupnikov, si jih boste morali krepko priboriti. Prihodnjic pa bomo povedali še o volitvah v drugih tovarnah in zakaj so rdeči uspeli. — Beli...

Razno

Novo mesto. V nedeljo 9. februarja se je vršil redni občni zbor naše strokovne skupine. Občni zbor je otvoril tov. Vončina, pozdravil navzoče in prešel na dnevni red. Iz poročil predsednika, tajnika in blagajničarke je razvidno delo strokovne organizacije v zadnjem letu. Imeli smo obilo dela z organiziranjem in uveljavljanjem delavske zakonodaje pri delodajalcih. Naše delo pa še ni končano. Treba je, da izvršimo započeto delo do konca, t. j. kolektivno pogodbo za opekarske delavce. — Občni zbor je pozdravil v imenu JSZ tov. Koprivec Matic, ki je poudaril pomen organizacije, katere mora biti odvisna samo od svojega članstva. Poročil je še o delu organizacije in položaju v njej. Sledile so volitve odbora in nadzorstva, kar je bilo izvršeno soglasno. Sklenili so se nato še potrebni sklepi za nadaljnje delovanje organizacije. Naše delo gre naprej!

»Zmaj« d. z. o. z., Ljubljana. Poročila se je v soboto 8. februarja 1936 v župni cerkvi na Viču aglana članica in odbornica naše skupine Terezija Čuden z g. Francetom Heuffel. Članstvo kot odbor ji želi obilo sreče in božjega blagoslova!

To in ono

Zagorje. V vednost dopisniku »Del. Politike« v toliko, da je g. min. dr. M. Krek odgovoril na našo spomenico glede razmer, v katerih živi rudarsko delavstvo, in se je njegovo pismo tudi javno prečitalo na sestanku skupine rud. JSZ v Zagorju ob nabitno polni dvorani Zadr. doma. Toliko v informacijo g. dopisniku. — Tudi v zadnjem času so zanimivi članki »Delavske Politike« pod rubriko Zagorje. Dopisnika vljudno naprošamo, da še v bodoče napiše kaj takih »zanimivosti«, ker zagorska javnost, zlasti delavstvo z zanimanjem čita te članke, ker si je v svesti, da »učinkovito koristijo zboljšanju delavskega položaja«.

Nazarje. Tukaj sta se poročila dva člana naše skupine: Tov. Velam Ludovik z Berleznik Ančko, ki je bila tudi naša članica, — in tov. Blažič Jože s sestro tov. Velama. Obema želimo obilo sreče in božjega blagoslova.

Jože Gostinčar:

Iz naše zgodovine

Dne 18. septembra 1898 se je vršil vseslovenski delavski shod v Ljubljani. Za ta shod je pripravljali odbor pripravil več resolucij, o katerih naj bi se na shodu razpravljalo, ter jih v 24. številki »Glasnika« zaradi proučenja razglasil. Resolucije se glase:

Načela.

Delavci krščanskosoc. mišljenja, zbrani pri vseslovenskem delavskem shodu dne 18. sept. 1898

1. zahtevajo preosnovno človeške družbe v krščanskem smislu, ker spoznavajo načela socialne demokracije kot napačna in celo nemožna pomagati delavski bedi, v katero jih je zapeljal liberalizem.

2. Izjavljajo svoje trdno prepričanje, da socializem socialnih demokratov ni nič drugega kot liberalizem proletariata, ki se razločuje od liberalizma buržoazije le v tem, da vklepa tudi gospodarsko delovanje državljanov in jarem absolutistične države.

3. Zatrjujejo, da državo zahteva človeška pamet, in da država ni slučajen proizvod materialističnega razvoja v človeštvu.

4. Vidijo v državi le neko moč v varstvo in podporo človeškega blagostanja in delovanja, ne pa zadnji namen človekovega delovanja na zemlji.

5. Izražajo svoje prepričanje, da je državna oblast od Boga, da je za svoja dela Bogu in družbi odgovorna in zato zametujejo nauk socialnih demokratov, ki hočejo to oblast izpodnesti in jo nadomestiti z diktaturo proletariata v smislu vsemožečne materialistične države.

6. Zametujejo kot kriva in škodljiva tri osnovna načela socializma, ki so: materialistično-ate-

istična osnova človeške družbe, centralizem vsega gibanja in delovanja in komunizem vsega zunanjega imetja, ter stavijo tem nasproti svoja vodilna načela: človeška družba osnovana na podlagi krščanskega moralnega reda, strokovna, stanovska sestava države in pametna, pravična razdelitev narodnega premoženja med posameznike.

Politika.

V političnem oziru si ohranijo svojo popolno neodvisnost od kakršnegakoli lista, društva, odbora ali kake stranke, ker imajo v politiki svoj sam po sebi dani namen — namreč družbeno preosnovo po krščanskih načelih z vzajemnim sodelovanjem vseh krščanskih držav. Spoznavajoč, da je v Avstriji uspešno socialno politično delovanje nemogoče, dokler se zatiranim narodom, predvsem najbolj zatiranemu slovenskemu in hrvaškemu narodu, ne dajo popolno in neskraveno njihove pravice, zahtevajo, da se to kot najni predpogoj vsake socialne preosnove zgodi čimprej in zato v tem oziru podpirajo vse, ki se bore za ravnopravnost avstrijskih narodov. Z veseljem pozdravljajo ustanovitev obrambnega društva: »Naša straža«. Glavno oviro ravnopravnosti vidijo v centralističnih liberalnih političnih načelih in v premoči ogrske polovice. Zato sodijo, da je boj nasproti liberalizmu nujno potreben in da je prav nujno potrebno varovati našo državno polovico ogrskega nasilja. Pot, po kateri se more uspešno biti ta boj, je sprememba državnega zbora, ki naj se volji po splošni, enaki in tajni volivni pravici.

Posebej zahtevajo kot Slovenci:

- a) politično in kulturno zedinjenje Slovencev s Hrvati;
- b) nadsodišče v Ljubljani;
- c) slovensko vseučilišče v Ljubljani.

Vsak, kdor pozna avstrijsko narodnostno politiko, bo pač razumel to resolucijo. V tej resoluciji je pa tudi začrtana samostalna in neodvisna kršč.

socialna delavska politika, ki danes nekatere tako zelo bode. To dela bržčas slaba vest.

Delavsko varstvo.

V izpolnjenje delavskega varstva v naši državi zahtevamo vse, kar izraža naš program, sklenjen leta 1895 in 1896. Posebej pa tole:

1. Ne da bi se odrekli splošnemu osemurnemu delavniku, zahtevamo, da se v vseh onih podjetjih, v katerih se vzdržuje 11-urni delavnik, uvede 10-urni delovni čas. Izvzeti so rudokopi in delavci po kemičnih tovarnah in sploh zdravju in življenju nevarnih podjetjih, za katere naj se uvede osemurni delavnik.

2. Ker je akordno delo v veliki večini vzrok slabim plačam drugih delavcev, in ker je isto zaradi naporega značaja zelo škodljivo zdravju delavcev, zahtevamo, da se popolnoma odpravi.

3. V dosegu delavskih plač naj se osnujejo delavski odbori, ki naj skupno z delodajalci oziroma njihovimi zastopniki urejujejo to vprašanje. Ti odbori naj imajo javnopravno moč in varstvo.

4. Da se pravično poravnajo vsa nastala nerazmerja in prepri med delavci in delodajalci, naj se uvedejo po vseh okrajih, kjer biva več delavcev in se nahajajo večja podjetja, že zakonito uvedena obrtna sodišča.

5. Preosnuje naj se obrtno nadzorstvo, in sicer tako, da bo vsaj na vsakih 20.000 delavcev en obrtni nadzornik in dva podnadzornika. Obrtno nadzorstvo naj sestoji iz dveh tretjin delavcev. Plača naj ga država.

6. V poizvedbo razmer in števila delavcev naj se osnuje delavski statističen urad.

7. Zboljšajo naj se bolniške blagajne in zavarovalnice proti nezgodam, tako da se zagotovi vsakemu delavcu v primeru bolezni kot podpora popolna visokost njegove plače, brezplačna zdravila in zdravnik, katerega naj si izbere vsak bolnik po svoji volji, vendar za eno bolezen samo po enega. (Dalje prihodnjic.)